

Projekt

z dnia 22 lutego 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XXXVIII/232/2024
RADY GMINY SOSNÓWKA**

z dnia 1 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) w związku z art. 14 ust 1 i art 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.) - Rada Gminy Sosnówka uchwala, co następuje:

§ 1. . Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sosnówka stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sosnówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Tomasz Wawryszuk

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY SOSNÓWKA

SPIS TREŚCI

1. Podstawowe pojęcia rewitalizacji	3
2. Charakterystyka gminy	5
3. Metodologia opracowania.....	7
4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	12
4.1. Sfera społeczna	12
4.1.1. Bezrobocie	13
4.1.2. Problemy społeczne.....	14
4.1.3. Bezpieczeństwo	15
4.1.4. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym.....	16
4.2. Sfera Gospodarcza	17
4.2.1. Przedsiębiorczość mieszkańców	17
4.3. Sfera Środowiskowa.....	19
4.3.1. Ochrona przyrody i zagrożenia.....	19
4.4. Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna	23
4.4.1. Jakość infrastruktury publicznej.....	23
4.5. Sfera Techniczna	24
4.5.1. Dostępność infrastruktury technicznej.....	24
4.6. Podsumowanie zjawisk negatywnych i potencjałów podobszarów rewitalizacji.....	25
5. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy.....	27
6. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	28
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.....	29
8. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich ramy finansowe.....	30
8.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	30
8.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	34
9. Mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	34
10. Opis struktury zarządzania.....	35
11. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.....	37
11.1. Monitoring programu	37
11.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji.....	37
11.3. Zasady i tryb aktualizacji programu	38
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	39
13. Specjalna strefa rewitalizacji.....	40
14. Realizacja gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.	40
Spis rysunków.....	40
Spis tabel	40
Załączniki	40

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI

W celu właściwego i jednoznacznego zrozumienia istoty i specyfiki gminnych programów rewitalizacji, poniżej przedstawiono definicje zastosowanych pojęć¹:

- 1) **Rewitalizacja**- to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.
- 2) **Interesariusze rewitalizacji**- to wszystkie osoby i instytucje (publiczne i prywatne), w szczególności: mieszkańcy gminy w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele/użytkownicy nieruchomości i podmioty nimi zarządzające, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą (bez względu na jej formę prawną), społeczną (w tym stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Rewitalizacja powinna być prowadzona przy udziale interesariuszy rewitalizacji w formie partycypacji społecznej obejmującej przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający ich aktywny udział, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.
- 3) **Gminny Program Rewitalizacji**- opracowany, przyjęty przez radę gminy i koordynowany przez samorząd wieloletni program działań w sferze przestrzeni, środowiska, społeczeństwa gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju. Ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów/ów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.
- 4) **Stan kryzysowy**-obszar gminy na którym występujekoncentracja negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. - Dz.U. 2022 poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) na którym **współwystępują negatywne zjawiska w co najmniej jednej z następujących sfer:**
 - a) **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2021 poz. 485).

- d) **technicznej** (w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

- 5) **Obszar rewitalizacji**- obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 4, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. **Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary**, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz **nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść niezamieszkałe tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

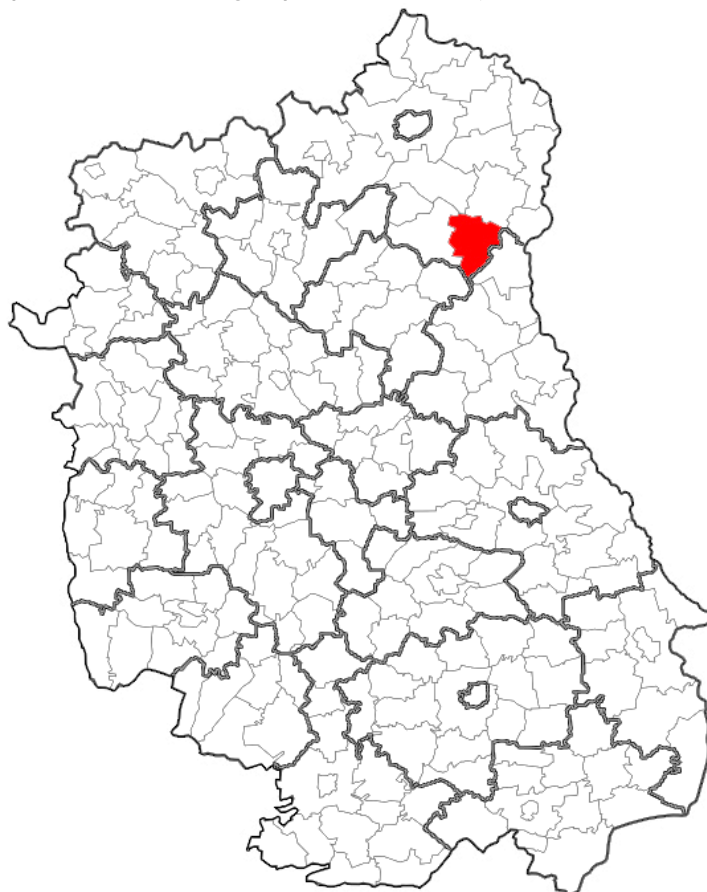
2.CHARAKTERYSTYKA GMINY

Położenie geograficzno-przestrzenne

Gmina Sosnówka położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie białskim, w odległości 45 km na południe od miasta Biała Podlaska i 21 km od przejścia granicznego Sławatycze-Domaczewo (polsko-białoruskie drogowe przejście graniczne). Główna miejscowość gminy – Sosnówka, położona jest przy drodze powiatowej nr 1085 L ok. 4,5 km od drogi krajowej nr 63 i znajduje się w odległości 98 km od stolicy województwa - Lublina. Jest gminą typowo rolniczą zamieszkałą przez 2 428 mieszkańców (stan na 31.12.2021 r.), zajmuje powierzchnię 14 837,0 ha (148,37 km²) i bezpośrednio graniczy z jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północy z gminami: Łomazy i Tucznia (obie w powiecie białskim)
- od wschodu z gminą Hanna (powiat włodawski)
- od południa z gminami: Wiryki (powiat włodawski) i Podedwórze (powiat parczewski)
- od zachodu z gminą Wisznice (powiat bialski)

Rysunek I. Położenie gminy Sosnówka w województwie lubelskim.

źródło: <http://wikipedia.pl>.

Gminę Sosnówka tworzy 13 miejscowości wiejskich, które w zakresie realizacji zadań administracyjnych zorganizowane zostały w 13 sołectw: Czeputka, Dębów, Lipinki, Motwica, Pogorzelec, Przechód, Romanów, Rozwadówka, Rozwadówka Folwark, Sapiehow, Sosnówka, Wygnanka i Żeszczynka.

Historia gminy

Tradycje historyczne obszaru Gminy Sosnówka związane są z miejscowością Romanów i rodem Kraszewskich. W XVI w. Romanów i okoliczne dobra należały do Sanguszków. Około 1640 roku książę Roman Sanguszko, hetman polny litewski zbudował tu swoją posiadłość – mały zameczek myśliwski, jako że okolica obfitowała w lasy. Przez małżeństwo jego wnuczki Anny Radziwińskiej z wojewodą bełskim Rafałem Leszczyńskim w 1620 roku, włości te stały się własnością Leszczyńskich, a później innego wielkiego rodu magnackiego - litewskich Sapiehow, do których Romanów należał przez cały XVIII wiek. Teofila Sapieha i jej syn Aleksander, późniejszy szambelan i adiutant Napoleona, sprzedali w roku 1802 dobra romanowskie o powierzchni 2500 ha Błażejowi i Annie Malskim. W starym, siedemnastowiecznym parku, na miejscu drewnianego domu myśliwskiego wzniesli w latach 1806-1812 klasycystyczny, murowany parterowy dwór z gankiem od frontu. Ich córka Zofia poślubiła Jana Kraszewskiego i 1847 roku zostali właścicielami majątku Romanów.

Owoce tego związku był Józef Ignacy Kraszewski (ur. 28 lipca 1812) pisarz, autor 232 powieści w tym: „Stara baśń” (z ekranizowana w 2003 przez Jerzego Hoffmana, serial oraz film), „Hrabina Cosel” (z ekranizowana w 1968 r. przez Jerzego Antczaka, film i serial) czy „Dzieje mistrza Twardowskiego” (baśń filmowa zrealizowana w 1995 roku przez Krzysztofa Gradowskiego). Ale także niezwykle płodny publicysta, wydawca, historyk, encyklopedysta, działacz społeczny i polityczny, malarz, autor z największą liczbą wydanych książek i wierszy w historii literatury polskiej (pod tym względem siódmy na świecie).

J.I Kraszewski dzieciństwo spędził w Romanowie w domu dziadków, a później jako uczeń szkoły białskiej często przyjeżdżał tu na wakacje. W 1846 dobra romanowskie przeszły w ręce rodziców pisarza, a po śmierci Jana Kraszewskiego w 1857 r. odziedziczył je jego najmłodszy syn, brat Józefa Ignacego, Kajetan Kraszewski, malarz, rzeźbiarz, literat, muzyk i astronom oraz kolekcjoner antyków. Majątek Romanów pozostawał w rękach kolejnych pokoleń rodziny aż do 1939 roku. Obecnie mieści się tu prężnie działające od 1962 roku Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie.

3. METODOLOGIA OPRACOWANIA

Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (dalej: UoR). Obszar rewitalizacji gminy obejmuje powierzchnię 2 713,00 ha (18,29% powierzchni gminy) na którym mieszka 401 osób (16,52% ludności gminy) w postaci dwóch sołectw w których zdiagnozowano sytuację kryzysową (Tabela 1, Rysunek 2):

- w 3 sferach: społecznej, gospodarczej oraz środowiskowej - **podobszar rewitalizacji 1** - sołectwo **Motwica**;
- w 3 sferach: społecznej, gospodarczej oraz technicznej- **podobszar rewitalizacji 2**- sołectwo **Wynanka**.

Tabela 1. Dane podobszarów rewitalizacji.

	Liczba mieszkańców		Powierzchnia	
	osoby	%	ha	%
Podobszar rewitalizacji 1 - Motwica	287	11,82%	1 764,0	11,89%
Podobszar rewitalizacji 2 - Wynanka	114	4,70%	949,0	6,40%
Obszar rewitalizacji - Łącznie	401	16,52%	2 713,00	18,29%
Gmina - Łącznie	2 428		14 837,00	

Źródła danych

Szczegółową diagnozę podobszarów rewitalizacji przeprowadzono w oparciu o zgromadzoną dokumentację oraz dane ilościowe i jakościowe dotyczące gminy Sosnówka. Dane pozyskano z: Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej, Komendy Powiatowej Policji/Komisariat Policji w Wisznicach, a także ogólnodostępnych baz danych właściwych w zakresie merytorycznym w tym instytucji samorządowych i jednostek administracji zespolonej szczebla wojewódzkiego i krajowego: Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), Państwowej Komisji Wyborczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Starostwa Powiatowego, PGW Wody Polskie, GDOŚ, GIOŚ, bazy CEiDG oraz Geoportalu INSPIRE.

Kluczowymi dokumentami źródłowym były **Strategia Rozwoju Gminy Sosnówka na lata 2015-2023 zawarta w Strategii Rozwoju Gmin Partnerskich Doliny Zielawy na lata 2015-2023²** oraz **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027³**, a także gminne dokumenty strategiczne: *Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych oraz uzależnień behawioralnych na lata 2022-2025⁴*, *Gminny program wspierania rodziny w Gminie Sosnówka na lata 2023*

² Uchwała Nr VIII/60/2015 Rady Gminy Sosnówka z dnia 28 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Gminy Sosnówka na lata 2015-2023 zawartej w Strategii Rozwoju Gmin Partnerskich Doliny Zielawy na lata 2015-2023*.

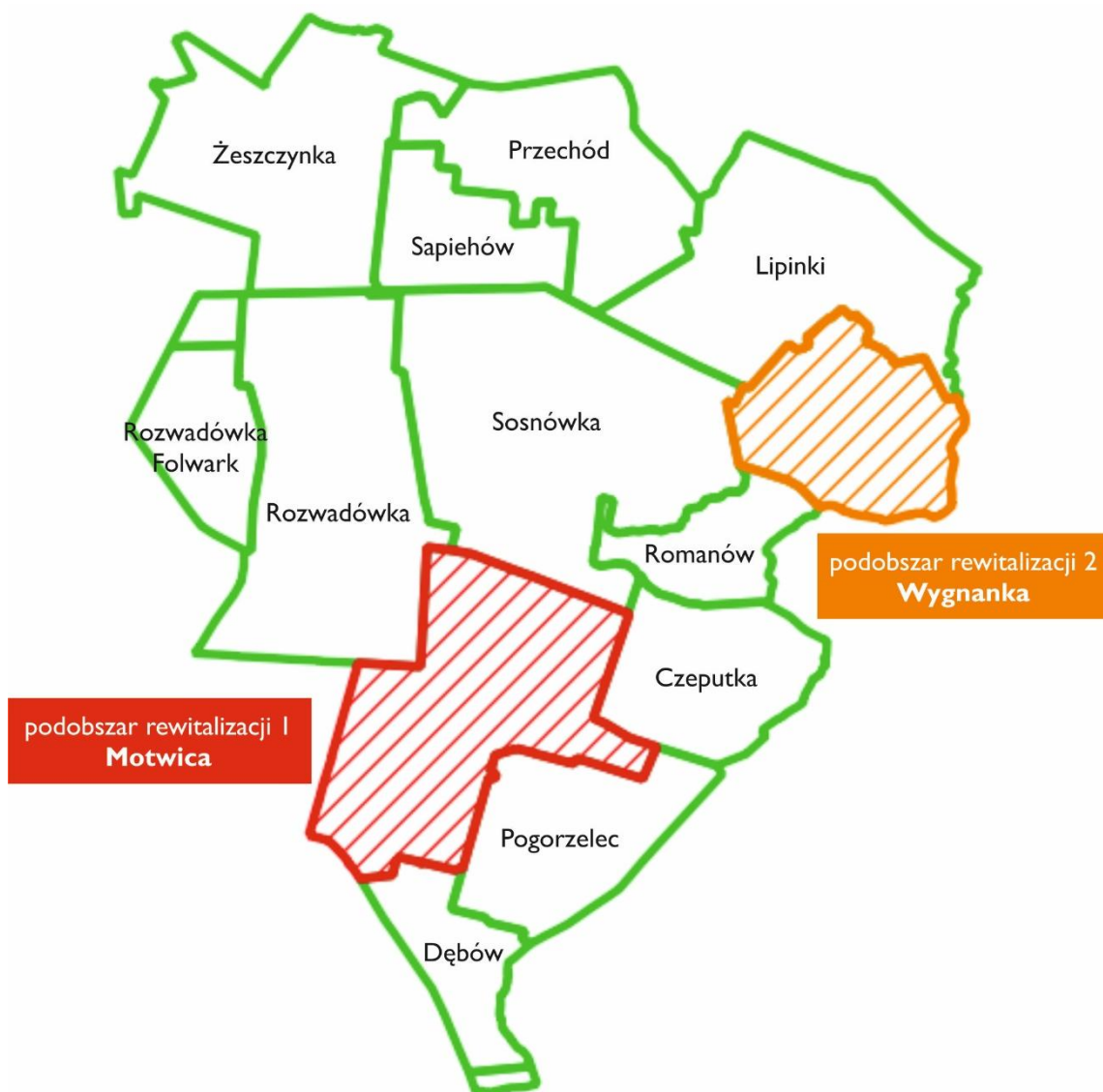
³ Uchwała Nr XXI/130/2022 Rady Gminy Sosnówka z dnia 2 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027*.

⁴ Uchwała Nr XXI/139/2022 Rady Gminy Sosnówka z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych oraz Uzależnień Behawioralnych na lata 2022-2025*.

- 2025⁵, Gminny program przeciwdziałania przemocy rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Sosnówka na lata 2018-2024⁶, coroczne Gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkotykowych⁷, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Sosnówka⁸, Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sosnówka⁹, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sosnówka¹⁰, Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami¹¹ oraz Raporty o stanie gminy za lata 2018-2021.

Rysunek 2. Obszar rewitalizacji w podziale na podobszary.

-
- ⁵ Uchwała Nr XXVIII/179/2023 Rady Gminy Sosnówka z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sosnówka na lata 2023 - 2025.
- ⁶ Uchwała Nr XXVIII/177/2018 Rady Gminy Sosnówka z dnia 27 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Sosnówka na lata 2018-2024.
- ⁷ Uchwały Nr: XIV/93/2020 z dnia 31 grudnia 2020 r., IX/58/2019 z dnia 30 grudnia 2019 r., I/11/17/2018 z dnia 27 grudnia 2018 r., XXI/148/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r. oraz XIV/104/2016 z dnia 28 grudnia 2016 r.
- ⁸ Uchwała Nr XI/77/2016 Rady Gminy Sosnówka z dnia 13 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sosnówka wraz ze zmianami wynikającymi z Uchwały Nr X/60/2020 Rady Gminy Sosnówka z dnia 6 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji zapisów w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sosnówka.
- ⁹ Uchwała Nr X/61/2020 Rady Gminy Sosnówka z dnia 6 marca 2020 r. w sprawie uchwalenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sosnówka.
- ¹⁰ Uchwała Nr XXI/128/2013 Rady Gminy Sosnówka z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sosnówka.
- ¹¹ Uchwała Nr IV/19/2015 Rady Gminy Sosnówka z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie uchwalenia Miejskowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sosnówka.

źródło: opracowanie na podstawie mapy w skali 1:5000 stanowiącej załącznik do uchwały Rady Gminy Sosnówka w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wskaźniki

Rysunek 3. Schemat metodologiczny.

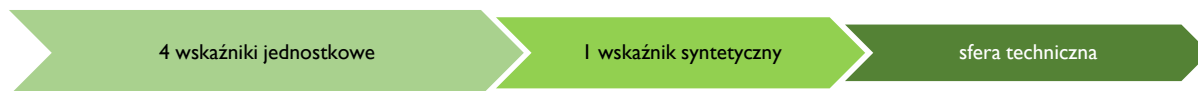

Tabela 2. Wskaźniki analityczne.

Sfera Społeczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Bezrobocie	Bezrobocie	wartość na 100 mieszkańców	Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	osoba	Powiatowy Urząd Pracy w Białej Podlaskiej
	Bezrobocie młodych		Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	osoba	
	Długotrwałe bezrobocie		Liczba długotrwałe bezrobotnych	osoba	
Problemy społeczne	Ubóstwo	wartość na 100 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnówce
	Potrzeby ochrony macierzyństwa		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	osoba	
	Długotrwała lub ciężka choroba		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	osoba	
Bezpieczeństwo	Naruszenia porządku publicznego	wartość na 100 mieszkańców	Liczba zanotowanych wykroczeń (bez mandatów karnych) i przestępstw kryminalnych	zdarzenie	Komisariat Policji w Wisznicach
	Przemoc domowa		Liczba założonych „Niebieskich kart”	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnówce
	Działania ratowniczo - gaśnicze	wartość na 100 ha powierzchni	Liczba działań ratowniczo - gaśniczych OSP	zdarzenie	Urząd Gminy Sosnówka
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Aktywność społeczna	wartość na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	szt.	Krajowy Rejestr Sądowy; Ewidencja stowarzyszeń zwykłych - powiat
	Uczestnictwo lokalne	wartość na 100 mieszkańców	Liczba uczestników zebrań sołeckich	osoba	Urząd Gminy Sosnówka
	Frekwencja wyborcza	ilość wyborów poniżej średniej	Frekwencja w wyborach powszechnych	%	Państwa Komisja Wyborcza

Sfera Gospodarcza

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Przedsiębiorczość mieszkańców	Podmioty gospodarcze	wartość na 100 mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	Baza CEiDG
	Nowe podmioty gospodarcze		Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	
	Zaprzestana działalność gospodarcza		Liczba osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały	szt.	

			działalność gospodarczą		
--	--	--	-------------------------	--	--

Sfera Środowiskowa

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Ochrona przyrody i zagrożenia	Zagrożenie suszą	ocena opisowa	Obszary zagrożone suszą (łącznie – rolniczą, hydrologiczną, hydrogeologiczną).	ocena opisowa	Hydroportal ISOK – plan przeciwdziałania skutkom suszy
	Formy ochrony przyrody	TAK / NIE	Pomniki przyrody Obszary Natura 2000	n.d. n.d.	GDOŚ: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
	Kompleksy leśne	TAK / NIE	Kompleksy leśne	n.d.	Geoportal INSPIRE: GIOŚ - mapa zagospodarowania

Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Jakość infrastruktury publicznej	Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji	wartość na 100 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)	szt. - stan	Urząd Gminy Sosnówka
	Jakość infrastruktury społecznej i kultury	ocena opisowa	Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)	szt. - stan	Urząd Gminy Sosnówka
	Zabytki podlegające ochronie	TAK / NIE	Zabytki nieruchome	szt.	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, Urząd Gminy Sosnówka

Sfera Techniczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Dostępność infrastruktury technicznej	Dostępność sieci wodociągowej	%	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	Urząd Gminy Sosnówka
	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej	%	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.	
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	
	Użytkowane odnawialne źródła energii	%	Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	szt.	
Stan dróg	ocena opisowa	Drogi gminne	stan / km		

4. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

4.1. SFERA SPOŁECZNA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027¹² zdefiniowała cztery główne problemy społecznie występujące w gminie wg. powodów udzielania pomocy jako: **bezrobocie, potrzebę ochrony macierzyństwa, długotrwałą lub ciężką chorobę, oraz ubóstwo**. W tabeli poniżej przedstawiono dane za okres ostatnich 5 lat (2017-2021), które wskazują, że choć główne problemy nie uległy zmianom, to zmianie uległa ich dynamika i znaczenie dla sytuacji społecznej w gminie.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Sosnówka w latach 2017 - 2021.

Powody udzielania pomocy społecznej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
-------------------------------------	---------------	-------------------------

¹² Uchwała Nr XX/130/2022 Rady Gminy Sosnówka z dnia 2 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027.

	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Ubóstwo	25	26	23	17	16	59	52	56	49	35
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	0	2	1	2	1	0	2	1	2
Potrzeby ochrony macierzyństwa	20	18	20	17	9	105	98	115	108	61
<i>w tym: wielodzietność</i>	8	8	10	10	3	50	52	70	73	27
Bezrobocie	32	28	28	25	23	79	74	74	60	56
Niepełnosprawność	13	11	11	10	12	33	28	27	27	27
Długotrwała lub ciężka choroba	44	46	41	31	25	86	93	80	66	51
Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	11	11	9	5	3	38	44	37	22	13
<i>w tym: rodziny niepełne</i>	7	5	5	3	2	15	12	14	8	6
<i>rodziny wielodzietne</i>	4	6	4	2	1	23	32	23	13	7
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	1	2	2	5	1	4	5	5	13	4
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	2	0	2	2	2	2	0	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	0	0	1	1	0	0	0	4	4	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.1.1. Bezrobocie

Powiat bialski charakteryzuje się od wielu lat stopą bezrobocia nieznacznie wyższą od średniej w województwie lubelskim (odpowiednio w 2017 10,3% do 8,8% , w 2021 r. 8,9% przy 7,2% w województwie). W gminie Sosnówka w okresie ostatnich 5 lat odnotowano ponad 23% spadek liczby bezrobotnych z 72 osób w 2017 r. do 55 w 2021 r. i obecnie stanowią oni poniżej 1% ogółu bezrobotnych w powiecie bialskim. Wśród osób pozostających bez zatrudnienia największe grono stanowią ci dla których ostatnimi miejscami zatrudnienia były podmioty prowadzące działalność w budownictwie, przetwórstwie oraz handlu i usługach. Uwagę zwraca jednak jego nierównomierność potwierdzająca zróżnicowanie problemu w gminie. Charakterystyczną cechą bezrobocia gminnego jest także wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych który wzrósł na przestrzeni ostatnich lat z 36% do prawie 51% ogółu pozostających bez pracy. Liczba długotrwale bezrobotnych w sołectwach jest wprost proporcjonalna do liczby zamieszkujących tam osób (ok. 1%), jednak ze względu na równomierny statystycznie rozkład w gminie (10 z 13 jednostek analitycznych-sołectw) nie jest uwarunkowane przestrzenią. Należy zatem stwierdzić, że bezrobocie w gminie nie jest samodzielnie kluczowym problemem społecznym, jednak odczuwalny jest jego niekorzystny wpływ na inne wskaźniki społeczne, a także subiektywną ocenę szans rozwojowych przez samych mieszkańców.

Tabela 4. Wskaźnik syntetyczny - Bezrobocie.

		Podobszar rewitalizacji 1Motwica	Podobszar rewitalizacji 2Wygnanaka	Gmina Sosnówka
Bezrobotni zarejestrowani	osoba	5	2	55
Bezrobocie	na 100 mieszk.	1,74	1,75	2,27
Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	osoba	1	1	15

Bezrobocie młodych	na 100 mieszk.	0,35	0,88	0,62
Liczba długotrwale bezrobotnych	osoba	3	2	25
Długotrwale bezrobocie	na 100 mieszk.	1,05	1,75	1,03

Podobszar rewitalizacji 1 - Motwica

Podobszar charakteryzuje się niewielką liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (5 osób) także w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców (1,74). Towarzyszy temu równie niskie bezrobocie wśród osób młodych (1 osoba) i są to niewątpliwie zjawiska korzystne na tym obszarze. Niepokojący jest natomiast relatywnie wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Problem bezrobocia w tym przypadku może nie wydawać się istotny, jeżeli uwzględnimy jedynie liczby bezwzględne – osoby których bezpośrednio dotyka to zjawisko, głównie ze względu na niewielką liczbę mieszkańców podobszaru (114 osób). Jednak w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców, w sołectwie największymi problemami jest bezrobocie wśród młodych i proporcjonalnie duży odsetek osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia.

4.1.2. Problemy społeczne

Ubóstwo od lat pozostaje jednym z czterech najważniejszych problemów społecznych, dotycząc na tyle licznej liczby mieszkańców gminy, iż jego utrzymywanie się stanowi podstawową determinantę struktury społecznej. Niewątpliwie korzystną tendencją jest jego spadek na przestrzeni ostatnich lat, zarówno co do liczby rodzin o ponad 40% z 25 w 2017 r. do 16 w 2021 r., jak i dotyczących go osób z 59 do 35 (Tabela 3). Należy jednak zauważyć, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i wynika z innych problemów społecznych tym samym nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami ich przyznania, lecz jako powód współwystępujący.

Pomoc udzielana rodzinom z tytułu **długotrwałej lub ciężkiej choroby** dotyczy ponad 17% osób zamieszkałych w rodzinach którym udzielana jest pomoc, stanowi trzeci co do wagi, problem natury społecznej w gminie. Zjawisko to w praktyce jest powiązane z niepełnosprawnością, gdyż długotrwała choroba zwykle w konsekwencji prowadzi do utraty sprawności i jest nierozzerwalnie związana z faktem starzenia się populacji mieszkańców Sosnówki. Wyraźny jest deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych (klub seniora, dzienny dom pobytu), niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach.

Ponad 20% osób otrzymujących te świadczenia to osoby zamieszkałe w rodzinach znajdujących się w ogólnie trudnej sytuacji materialnej lub w których pojawia się **dysfunkcja rodziny w szczególności związana z wychowaniem dzieci**. W gminie problem od lat dotyczy największej liczby mieszkańców, w 2021 r. w takich rodzinach mieszkało aż 61 osób.

Tabela 5. Wskaźnik syntetyczny - Problemy społeczne.

		Podobszar rewitalizacji 1 Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnanka	Gmina Sosnówka
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	5	2	35
Ubóstwo	na 100 mieszk.	1,74	1,75	1,44
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	osoba	7	3	51
Długotrwała lub ciężka choroba	na 100 mieszk.	2,44	2,63	2,10
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	osoba	0	0	61
Potrzeby ochrony macierzyństwa	na 100 mieszk.	-	-	2,51

Podobszar rewitalizacji 1 - Motwica

W granicach podobszaru zamieszkuje ok. 14% osób, którym przyznawane są świadczenia z tytułu ubóstwa oraz długotrwale lub ciężko chorych w gminie - jest to najbardziej negatywne zjawisko i palący problem społeczny. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast brak rodzin i osób którym udzielana jest pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Podobnie jak w podobszarze I, dwa kluczowe problemy natury społecznej to ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba. Wskazuje to na potrzebę zintensyfikowania działań podmiotów funkcjonujących na rzecz osób starszych (np. klub seniora, dzienny dom pobytu), zwiększenia liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz zwiększenia możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach.

4.1.3. Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa wpływa na jakość życia i rozwoju społeczeństw zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym. Na obszarach wiejskich w odróżnieniu do miast, zależy od mniejszej liczby specyficznych z uwagi na występującą infrastrukturę czynników, do których należą: prawdopodobieństwo wystąpienia katastrof naturalnych, pożarów czy awarii technicznych. Bardzo ważnym i niepokojącym zjawiskiem jest przemoc domowa, która z uwagi na brak anonimowości we wspólnotach lokalnych wynikający z formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy mieszkańcami utrudnia czy wręcz uniemożliwia informowanie policji o zaistniałych zdarzeniach.

Wykroczenia i przestępstwa kryminalne stanowią główny czynnik zagrażający bezpieczeństwu w gminie (ponad 55% zdarzeń), a skala tych zjawisk w stosunku do przemocy domowej i działań ratowniczo – gaśniczych na przestrzeni lat zdecydowanie wzrasta. W przypadku wykroczeń odnotowano ich ponad 2-krotny wzrost na przestrzeni ostatnich 5-ciu lat, w przypadku przestępstw kryminalnych ich liczba zasadniczo utrzymuje się na tym samym poziomie. Niepokojący jest jednak ogólny wzrost naruszeń porządku publicznego odnotowanych przez Policję z 45 w 2017 do 59 w 2021 r (Tabela 6).

Na tym tle zdarzenia wymagające interwencji Ochotniczych Straży Pożarnych stanowią drugi co do wagi czynnik zagrażający bezpieczeństwu w gminie, a ich liczba na przestrzeni omawianych lat nieznacznie wzrosła. W większości są to wyjazdy spowodowane miejscowym zagrożeniem a zatem wynikającym z naturalnego rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka czy naturalnych sił przyrody.

W przypadku zakłócania miru i przemocy domowej, dotyczą one niewielkiego odsetka mieszkańców i stanowią nieznaczną liczbę zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu (poniżej 10 rocznie) z wyraźną tendencją malejącą na przestrzeni ostatnich 5-ciu lat.

Tabela 6. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Sosnówka w latach 2017 - 2021.

Wymiar	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba wykroczeń i przestępstw - ŁĄCZNIE (zdarzenie) w tym:	45	37	47	49	59
Liczba ujawnionych wykroczeń bez mandatów karnych (zdarzenie)	12	14	18	14	25
Liczba zanotowanych przestępstw kryminalnych (zdarzenie)	33	23	29	35	34
Liczba założonych "Niebieskich kart" (osoba)	8	5	9	3	1
Liczba podjętych działań ratowniczo - gaśniczych OSP (zdarzenie)	29	22	38	38	34

Tabela 7. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny

		Podobszar rewitalizacji I Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnanka	Gmina Sosnówka
Liczba wykroczeń i przestępstw	zdarzenie	12	7	59
Naruszenia porządku publicznego	na 100 miesz.	4,18	6,14	2,43
Liczba założonych "Niebieskich kart"	szt.	6	3	26
Przemoc domowa	na 100 miesz.	2,09	2,63	1,07
Liczba działań ratowniczo - gaśniczych OSP	zdarzenie	23	3	161
Działania ratowniczo - gaśnicze	na 100 ha pow.	1,30	0,32	1,09

Podobszar rewitalizacji I - Motwica

Podobszar charakteryzuje się bardzo dużą liczbą naruszeń porządku publicznego (12 zdarzeń w 2021 r.), pod względem zarówno wykroczeń jak i przestępstw o charakterze kryminalnym jest jednym z najbardziej kryzysowych sołectw w gminie. Odnotowano tu również najwięcej zagrożeń w gminie związanych z przemocą domową oraz działań ratowniczych w szczególności związanych z miejscowym zagrożeniem.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Zdecydowanie dominującym problemem w sołectwie jest liczba naruszeń porządku publicznego która w przeliczeniu na 100 statystycznych mieszkańców jest 3-krotnie wyższa niż na obszarze gminy (odpowiednio - 6,14 do 2,43). Statystycznie ponadprzeciętna jest również liczba odnotowanych zakłóceń miru domowego. Na tym tle zdecydowanie pozytywny jest obraz bezpieczeństwa infrastruktury i przestrzeni przejawiający się w niewielkiej liczbie interwencji Ochotniczych Straży Pożarnej.

4.1.4. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Uczestnictwo mieszkańców należy oceniać zarówno z punktu widzenia działań lokalnych, jak i zaangażowania obywatelskiego w mechanizmy demokratyczne. Aktywność społeczną w postaci działań zorientowanych lokalnie, wynikających z silnego poczucia wspólnoty, intensywnych więzi sąsiedzkich oraz skutecznej komunikacji

o istniejących w społeczności problemach i potrzebach wspólnego działania najlepiej oddaje liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych - stowarzyszeń i fundacji. 16 takich podmiotów działających w gminie zlokalizowanych jest w 12 sołectwach, w większości są to Ochotnicze Straże Pożarne (9 podmiotów) działające na podstawie ustawy o stowarzyszeniach oraz stowarzyszenia lokalne (7 podmiotów) o profilach działalności ogniskujących się wokół aktywizacji środowisk wiejskich i podtrzymywania tożsamości lokalnej.

Innym przejawem zaangażowania w zaspokajanie potrzeb wspólnot lokalnych i współdecydowanie o ich rozwoju wyrażone jest uczestnictwem w zebraniach sołeckich. Natomiast uczestnictwo w procesach demokratycznych mierzone jest frekwencją w wyborach powszechnych. Mieszkańcy gminy zdecydowanie chętniej uczestniczą

w wyborach samorządowych (frekwencja od 58,61% - w wyborach do Sejmiku Województwa i Rady Powiatu do 59,58% - w wyborach do Rady Gminy) niż w wyborach prezydenckich (53,16%), do parlamentu krajowego (48,50%) czy europarlamentu (32,53%). Wyniki te wskazują na bardzo wysoki poziom świadomości lokalnej, zarówno w zakresie potrzeb, jak i oczekiwań od przedstawicieli zasiadających radzie gminy.

Tabela 8. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.

		Podobszar rewitalizacji I Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnanka	Gmina Sosnówka
Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	szt.	2	1	16
Aktywność społeczna	na 100 miesz.	0,70	0,88	0,66
Liczba uczestników zebrań sołeckich (uśredniona)	osoba	15	18	238

Uczestnictwo lokalne	na 100 mieszk.	5,23	15,79	9,80
2018 - Wybory samorządowe ¹³ - łącznie	poniżej średniej	TAK	NIE	
2018 - Sejmik Województwa	%	56,94	62,50	58,61
2018 - Rada Powiatu	%	57,14	62,50	58,61
2018 - Rada Gminy	%	65,96	60,19	59,58
2018 - Wójt Gminy – 1 tura	%	57,14	62,50	58,66
2018 - Wójt Gminy – 2 tura*	%			
2019 - Parlament Europejski ¹⁴	%	32,36	31,14	32,53
2019 - Sejm i Senat RP ¹⁵	%	51,37	47,37	48,50
2020 - Prezydent RP ¹⁶	%	52,63	52,75	53,16
Frekwencja wyborcza	ilość wyborów poniżej średniej	3	3	

* w wyborach Wójta Gminy ze względu na uzyskanie przez jednego z kandydatów w I turze głosowania co najmniej 50% ważnie oddanych głosów, nie zarządzono ponownego głosowania.

Podobszar rewitalizacji 1 - Motwica

Na tym obszarze funkcjonuje, dwie organizacje: Ochotnicza Straż Pożarna oraz Stowarzyszenie Kultury Wiejskiej.

Organizacje skupiają się w swojej działalności głównie na kultywowaniu tradycji i dziedzictwa lokalnego, pomocy i wsparciu mieszkańców w różnych grupach wiekowych i o zróżnicowanym stopniu sprawności oraz na działalności rekreacyjno-sportowej i wychowawczej. Jest to zdecydowanie jedno z aktywniejszych sołectw na terenie gminy i wyraźny potencjał podobszaru. Na tym tle zdecydowanie niedostateczne jest uczestnictwo mieszkańców w zebraniach sołeckich, które wynika z poczucia braku realnego wpływu na funkcjonowanie społeczności lokalnych co uniemożliwia powszechniejsze współdecydowanie o zaspokajaniu potrzeb podobszaru.

W przypadku wyborów powszechnych mieszkańcy zdecydowanie chętniej uczestniczą w wyborze swoich przedstawicieli do Rady Gminy i parlamentu niż pozostałych aktach wyborczych.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Funkcjonuje tu jedna organizacja - Ochotnicza Straż Pożarna wokół której ogniskuje się aktywność społeczności lokalnej sołectwa. Na uwagę zasługuje bardzo wysoka frekwencja w zebraniach sołeckich, prawie 2 razy niż średnia w gminie oraz wysokie uczestnictwo w wyborach powszechnych na poziomie samorządu wszystkich szczebli.

4.2. SFERA GOSPODARCZA

4.2.1. Przedsiębiorczość mieszkańców

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza istniejącej sytuacji są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany został obszar przedsiębiorczości mieszkańców gminy Sosnówka, zaś jako potencjał i siłę rozwojową jednostki zidentyfikowano liczbę podmiotów gospodarczych. Wyznaczanie obszarów o deficytowym charakterze, pozwoli w przyszłości na dokonanie zmian, pozwalających ograniczyć jej bariery rozwojowe. Natomiast skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów. Na potrzeby diagnozy uwzględniono dominujący sektor własnościowy - pomyoty prywatne (139 podmiotów), a w ramach niego - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią większość (93 podmioty), ich bowiem funkcjonowanie najtrafniej

¹³ Państwowa Komisja Wyborcza; <https://wybory2018.pkw.gov.pl/>

¹⁴ Ibid.; <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/>

¹⁵ Ibid.; <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/>

¹⁶ Ibid.; <https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/>

zobrazowuje tendencje gospodarcze w gminie (Tabela 13). Szczegółowa analiza wskaźnikowa uwzględnia ich kondycję wyrażającą się w: liczbie podmiotów gospodarczych - osób prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru CEiDG, liczbie podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych tj. wpisanych do rejestru CEiDG w 2021 r. - co wskazuje na ocenę potencjału i szans na prowadzenie działalności przez samych zainteresowanych, a także liczbie osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą, we wszystkich przypadkach w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki analitycznej, co w odniesieniu do tych wskaźników oznacza potencjalną skalę negatywnych zjawisk gospodarczych związanych z niskim potencjałem i siłą nabywczą lokalnego rynku.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Sosnówka w latach 2017-2021¹⁷.

	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty gospodarki narodowej					
ogółem	122	126	125	133	148
Sektor publiczny					
ogółem	10	10	10	9	9
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6	6	6	5	5
spółki handlowe	0	0	0	0	0
Sektor prywatny					
ogółem	111	115	114	123	139
spółki handlowe	3	3	4	4	4
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	1	1	1	1
spółdzielnie	2	1	1	1	1
fundacje	1	1	1	0	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	18	18	18	18	18
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	75	75	69	79	93

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano 25% wzrost liczby osób, które zdecydowały się podjąć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej z 75 w 2017 r. do 93 w 2021 r. Natomiast w przypadku nowo zarejestrowanych podmiotów dane wskazują na wyjątkowo niekorzystny trend wyrażający się w większej skłonności do zaniechania jej prowadzenia w postaci zawieszenia lub wyrejestrowania aktywności (4 podmioty) niż do jej zakładania (2 podmioty).

Tabela 10. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.

		Podobszar rewitalizacji 1 Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnanka	Gmina Sosnówka
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	6	4	93
Podmioty gospodarcze	na 100 mieszk.	2,09	3,51	3,83
Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	0	0	2
Nowe podmioty gospodarcze	na 100 mieszk.	-	-	0,08

¹⁷ Bank Danych Lokalnych; GUS; Kategoria: Podmioty Gospodarki Narodowej - Przekształcenia Własnościowe i Strukturalne - Grupa: Podmioty Gospodarki Narodowej wg Rejestru REGON (dane kwartalne) - Podgrupa: Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych / Podmioty w sektorze publicznym wg form prawnych.

Liczba osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą	szt.	0	0	4
Zaprzestana działalność gospodarcza	na 100 mieszk.	-	-	0,16

Podobszar rewitalizacji 1 - Motwica

Obszar o słabej aktywności gospodarczej z wyraźną tendencją do stagnacji, gdzie przy małej liczbie podmiotów (fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) zarówno nie powstają nowe. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w nierentowności działalności wynikającej głównie z braku popytu na towary czy wykonywane usługi, ale także z nabycia prawa do emerytury, podjęcia pracy najemnej czy w przyczynach losowych, np. ze względu na zły stan zdrowia osób, które prowadziły działalność. Pobudzenie aktywności może się odbyć z wykorzystaniem środków z Europejskiego Funduszu Rolnego oraz w ramach Lokalnej Grupy Działania.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Obszar o charakterze rolniczym w praktyce nieaktywny gospodarczo. Sfera gospodarcza w całości w stanie kryzysowym wymagającym pilnych działań edukacyjnych i organizacyjnych, wspierających i motywujących do złożenia i prowadzenia działalności gospodarczej w tym w alternatywnych formach (np. grup producenckich czy spółdzielni socjalnych).

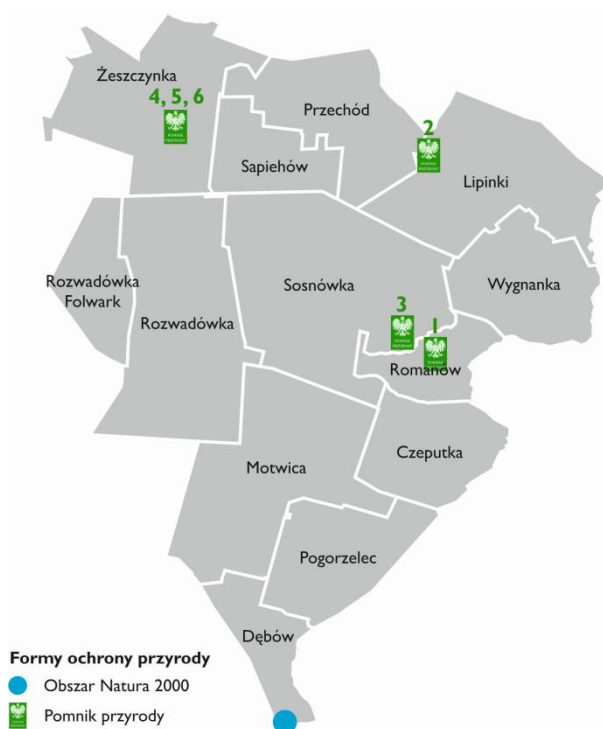
4.3. SFERA ŚRODOWISKOWA

4.3.1. Ochrona przyrody i zagrożenia.

Istotą rewitalizacji jest tworzenie przyjaznego środowiska do życia także w sferze przyrodniczej. Oznacza to nie tylko przywracanie do życia zniszczonych lub zdegradowanych ekosystemów, ale również określenie istniejących zasobów przyrodniczych, wyznaczanie obszarów szczególnie cennych i wymagających ochrony oraz zdefiniowanie potencjalnych zagrożeń dla środowiska. Zatem identyfikacja zagrożeń w tej sferze staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji. Na terenie gminy Sosnówka występuje siedem obiektów zidentyfikowanych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody jednak nie są one zlokalizowane na żadnym podobszarów

rewitalizacji (Rysunek 4), jak również występująca w gminie niewielka część Obszaru Natura 2000 „Uroczysko Mosty-Zahajki” (Kod obszaru: PLB060014, Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia).

Rysunek 4. Mapa form ochrony przyrody.

źródło: opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

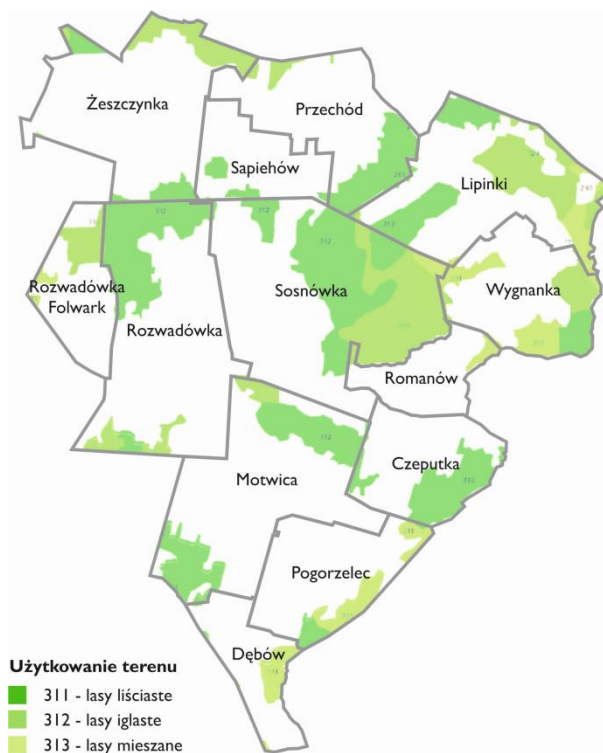
Natomiast obszar rewitalizacji pokryty są kompleksami leśnymi stanowiącymi ważnych zasób przyrodniczy i krajobrazowy konieczny do zachowania. Podobszar rewitalizacji 1 – Motwica, w części północnej i południowej oraz podobszar rewitalizacji 2 – Wygnanka w części południowej i wschodniej (Rysunek 5).

Obszar gminy należy do dorzecza Bugu w większości w obszarze zlewni rz. Krzny, częściowo w zlewni rz. Hanny. Największą i najdłuższą rzeką gminy jest rz. Żylawa, prawy dopływ rz. Zielawy. Sieć rzeczna na terenie gminy jest słabo wykształcona i charakteryzuje się niskimi wartościami przepływów średnich także w zakresie najwyższych i najniższych wartości, tym samym nie stwierdzono występowania zagrożenia powodziowego na terenie gminy.

Kluczowym problemem gminy jest natomiast zagrożenie suszą. Ta tle województwa lubelskiego, w szczególności jego północnej części, gmina Sosnówka jest zaledwie jedną z trzech jednostek samorządu w których *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*¹⁸ wskazuje istnienie ekstremalnych zagrożeń suszą w szczególności suszą rolniczą w mniejszym stopniu atmosferyczną i hydrologiczną. W szczególności zagrożeniem tym objęty jest Podobszar rewitalizacji 1 – Motwica (Rysunek 6).

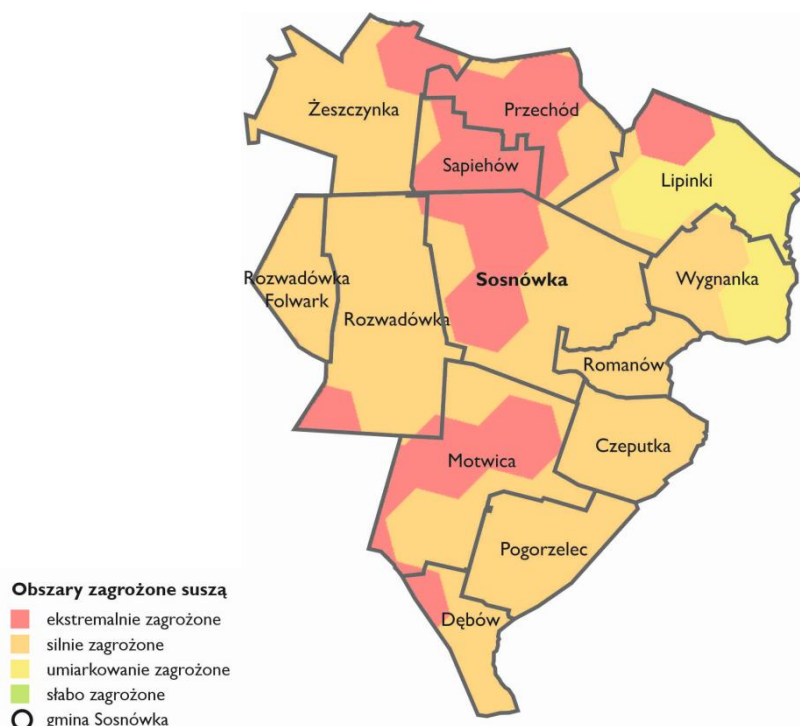
Rysunek 5. Użytki leśne na terenie gminy.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615).

źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl / CorineLandCover

Rysunek 6. Obszary zagrożone suszą (łącznie – rolniczą, hydrologiczną, hydrogeologiczną).

źródło: opracowanie własne na podstawie Hydroportal ISOK

Tabela II. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.

	Podobszar rewitalizacji I Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnancka
Zagrożenie suszą	ekstremalne	umiarkowane
Pomniki przyrody	brak	brak
Obszary Natura 2000	brak	brak
Formy ochrony przyrody	brak	brak
Kompleksy leśne	występują	występują

Podobszar rewitalizacji I - Motwica

Obszar pokryty kompleksami leśnym o walorach przyrodniczych i krajobrazowych stanowiący potencjał podlegający ochronie i przestrzeń możliwą do wykorzystania w kierunku edukacyjnym oraz turystyczno-wypoczynkowym. Ze względu na ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą oraz silne susza atmosferyczną i hydrologiczną podobszar rewitalizacji wymaga pilnych działań retencyjnych.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Obszar wymagający ochrony istniejących zasobów leśnych także w kontekście ochrony przed występującą suszą atmosferyczną i rolniczą.

4.4.SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

4.4.1. Jakość infrastruktury publicznej.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 13 obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne), których stan i dostępność ocenia się jako dobre. W tym 3 obiekty w podobszarze rewitalizacji I – Motwica: boisko, plac zabaw, siłownia zewnętrzna i 1 obiekt w podobszarze 2. Deficyty natomiast widoczne są w ilości jak i stanie technicznym obiektów infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Tabela 12. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.

			Podobszar rewitalizacji I Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnanka	Gmina Sosnówka
Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)	Boiska (wszystkie rodzaje, także przyszkolne)	szt. - stan*	I-DB	-	5
	Place zabaw (publicznie dostępne i przy obiektach np.: przedszkole, szkoła, świetlica)	szt. - stan*	I-DB	I-DB	6
	Siłownie zewnętrzne	szt. - stan*	I-DB	-	2
	Inne obiekty (jeżeli występują)	szt. - stan*	-	-	0
Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji		na 100 mieszk.	1,05	0,88	0,54
Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)	biblioteki i filie	szt. - stan*	-	-	
	świetlice	szt. - stan*	I-DB	I-NZ	
	inne obiekty (np. remizy strażackie)	szt. - stan*	-	-	
Jakość infrastruktury społecznej i kultury		ocena opisowa*	DB	NZ	
Zabytki nieruchome		szt.	3	1	
Zabytki podlegające ochronie		TAK/NIE	TAK	NIE	

*Ocena opisowa (skrót) jakość: DB – dobra / ŚR - średnia / NZ – niezadowalająca

Podobszar rewitalizacji I - Motwica

Ilość obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz infrastruktury społecznej i kultury w odpowiada na potrzeby mieszkańców stanowiąc potencjał do wykorzystania na cele edukacyjne, kulturalne, sportowe i integracyjne. Ich stan ze względu na wzmożone użytkowanie wymaga natomiast systematycznych doposażeń i bieżących remontów także w konsekwencji rozwoju i oferowania mieszkańcom nowych atrakcyjnych form ich zagospodarowania.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Ze względu na niewielki obszar oraz liczbę mieszkańców istniejąca infrastruktura w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców. Konieczne jest natomiast podjęcie działań podnoszących jakość istniejącej świetlicy wiejskiej i stworzenie z niej ośrodka integracji społeczności lokalnej.

4.5. SFERA TECHNICZNA

4.5.1. Dostępność infrastruktury technicznej.

Długość całkowita sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 73,2 km¹⁹, w tym 639 przyłączy z których korzysta 579 mieszkańców³⁴, co stanowi 67,6 % mieszkańców²⁰. Na terenie gminy brak zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej, w konsekwencji budynki mieszkalne wyposażone są w 32,81 % w przydomowe oczyszczalnie ścieków pozostałe w zbiorniki bezodpływowe. Ważnym elementem dywersyfikującym źródła ciepła i energii elektrycznej są odnawiane źródła energii w postaci 311 instalacji solarnych i 4 fotowoltaicznych oraz 23 piecy na biomasę.

Sieć drogowa terenie gminy jest dobrze rozwinięta, tworzy ją droga krajowa nr 63 na odcinku Radzyń Podlaski - Wisznice -Sławatycze - Granica Państwa, której 12,312 km przebiega w północnej części gminy (sołectwa: Żeszczynka, Sapiehów, Przechód, Lipinki), 9 dróg powiatowych o łącznej długości 61,140 km oraz 37 dróg gminnych o łącznej długości 81,300 km o zróżnicowanym stanie i nawierzchni, które podlegają stałej modernizacji i budowie.

Tabela 13. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.

		Podobszar rewitalizacji I Motwica	Podobszar rewitalizacji 2 Wygnanka	Gmina Sosnówka
Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	77	23	639
Dostępność sieci wodociągowej	%	85,56	62,16	83,86
Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.	0	0	0
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	30	13	250
Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej	%	33,33	35,14	32,81
Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	Solary	szt.	16	311
	Fotowoltaika	szt.	0	4
	Piece na biomasę	szt.	0	23
Użytkowane odnawialne źródła energii	%	48,89	43,24	44,36

Drogi gminne - stan	dobry*		TAK	-
	zadowolający*		TAK	TAK
	niezadowolający**	[km]	10,0	4,0
	zły***	[km]	2,0	2,0
Stan dróg	ocena opisowa*		NZ	NZ

* dobry lub zadowolający - nawierzchnie nowe i odnowione niewymagające remontów

**niezadowolający - nawierzchnie z uszkodzeniami i wymagające zaplanowania remontów w dłuższej perspektywie

***zły - nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające natychmiastowych remontów

Podobszar rewitalizacji I - Motwica

Niewątpliwym plusem jest większa w porównaniu do średniej w gminie dostępność infrastruktury kanalizacji wodociągowej. Ze względu na położenie i charakter zabudowy gminnej brak jest systemu zbiorczej kanalizacji ściekowej, co w tym wypadku jest uzasadnione czynnikami ekonomicznymi. Nie zastępuje go również niewielka

¹⁹ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Wodociągi.*

²⁰ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.*

liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i nadal ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych. Podstawowym problemem infrastruktury komunalnej jest pogarszający się stan dróg wynikający w intensywniej eksploatacji. Na uwagę zasługuje niewielka liczba instalacji OZE – fotowoltaicznych na budynkach indywidualnych co winno być przedmiotem szczególnej troski władz, zarówno pod względem informacyjnym, jak i inwestycyjnym.

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka

Podobnie jak w przypadku podobszaru I, niewystarczająca jest liczba odnawialnych źródeł energii, jest to na całym obszarze rewitalizowanym i szerzej w gminie, wyraźny obszar deficytowy. Uciążliwy jest brak dostępności i relatywnie mała liczba przyłączy do sieci wodociągowej. Zdecydowanie deficytowy jest natomiast stan dróg gminnych na podobszarze rewitalizacji.

4.6. PODSUMOWANIE ZJAWISK NEGATYWNYCH I POTENCJAŁÓW PODOBSZARÓW REWITALIZACJI.

Pomimo stwierdzonych deficytów we wszystkich analizowanych sferach, podobszary rewitalizacji – sołectw Motwica i Wygnanka posiadają potencjały stanowiące ich przewagę konkurencyjną umożliwiające wyjście z sytuacji kryzysowej. W wyniku przeprowadzonej w powyższym rozdziale diagnozy, należy do nich zaliczyć:

Podobszar rewitalizacji I - Motwica

	Zjawiska negatywne	Lokalne potencjały
w sferze społecznej	<ul style="list-style-type: none"> kumulacja wszystkich najważniejszych problemów społecznych w gminie deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach bardzo duża liczba naruszeń porządku publicznego najwięcej działań ratowniczych w szczególności związanych z miejscowym zagrożeniem wysoki odsetek zjawisk przemocy domowej niedostateczne uczestnictwo mieszkańców w zebraniach sołeckich niska frekwencja w wyborach powszechnych zarówno w skali ogólnokrajowej, jak i lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba osób bezrobotnych, w tym osób młodych prężnie działające organizacja pozarządowe
w sferze gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba działających podmiotów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> dobrze rozwinięte rolnictwo o wyspecjalizowanej produkcji rozwój agroturystyki, ekoturystyki
w sferze środowiskowej	<ul style="list-style-type: none"> występowanie obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych wymagających ochrony ekstremalne zagrożenie suszą wymagające pilnej interwencji 	<ul style="list-style-type: none"> atrakcyjność turystyczna obszaru obszar o walorach przyrodniczych, stanowiący potencjał podlegający ochronie i przestrzeń możliwą do wykorzystania w kierunku edukacyjnym oraz turystyczno-wypoczynkowym
w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	<ul style="list-style-type: none"> stan obiektów wymagający wymaga doposażenia i remontów 	<ul style="list-style-type: none"> optymalna ilość obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz infrastruktury społecznej i kultury potencjał obiektów publicznych jako ośrodków integracji lokalnej
w sferze technicznej	<ul style="list-style-type: none"> brak domkniętego systemu obiegu wody (indywidualne oczyszczalnie) niedostateczny się stan dróg wynikający w intensywniej eksploatacji w największej miejscowości gminy, gdzie kumulują się wszystkie usługi niezbędne mieszkańcom 	<ul style="list-style-type: none"> duża w porównaniu do średniej w gminie dostępność infrastruktury wodociągowej i sanitarnej wzrastający potencjał rozwoju OZE dobra sieć połączeń drogowych

Podobszar rewitalizacji 2 - Wygnanka.

	Zjawiska negatywne	Lokalne potencjały
w sferze społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • bezrobocie wśród młodych i proporcjonalnie duży odsetek osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia • deficyt instytucji działających na rzecz seniorów • niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach • wysoki odsetek naruszeń porządku publicznego i przypadków przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoka aktywność społeczności w procesach decyzyjnych na poziomie sołectwa • wysoka frekwencja w wyborach samorządowych świadcząca o chęci współdecydowania o rozwoju podobszaru
w sferze gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • obszar o charakterze rolniczym w praktyce nieaktywny gospodarczo 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój agroturystyki, ekoturystyki
w sferze środowiskowej	brak	<ul style="list-style-type: none"> • obszar wymagający ochrony istniejących zasobów leśnych
w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań aktywizacyjnych społeczności lokalnej • brak ośrodka integrującego mieszkańców na bazie istniejącej świetlicy 	<ul style="list-style-type: none"> • infrastruktura sportowo-rekreacyjna w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców
w sferze technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • brak spójnego systemu sanitarnego • niezadawalający stan dróg gminnych 	<ul style="list-style-type: none"> • potencjał rozwój energii odnawialnej.

5. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sosnówka jest spójny z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi w gminie, tj.:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027 w obszarach:

Cel strategiczny nr 1 – Wielopłaszczyznowe wsparcie dziecka i rodziny oraz rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodziny, i realizację jego celów szczegółowych za pomocą działań:

- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny oraz zwiększenie liczby asystentów rodziny w razie konieczności;
- organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.
- inicjowanie powstania placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlicy środowiskowej);
- systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt;
- organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi;
- rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Cel strategiczny nr 2 – Rozwinięcie sektora usług skierowanych na pomoc i wsparcie osób z niepełnosprawnością oraz seniorów, w postaci działań:

- współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności;
- kontynuowanie i rozwijanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością;
- podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnością;
- prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych;
- inicjowanie powstania na terenie gminy placówki wsparcia dziennego dla seniorów, w ramach programu „Senior+”;
- Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.

Cel strategiczny nr 4 – Zwiększanie skuteczności i dostępności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, w postaci:

- zamieszczania informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie;
- kontynuowania prowadzenia darmowego poradnictwa dla osób doznających przemocy w rodzinie w Punkcie Konsultacyjnym;
- prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- realizacji warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.

Cel strategiczny nr 5 – Poprawa dostępu mieszkańców Gminy do zintegrowanego systemu usług w zakresie aktywizacji i ograniczania zjawiska bezrobocia, za pomocą:

- prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.

Cel strategiczny nr 6– Stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu przy uwzględnieniu współdziałania beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji, poprzez:

- realizację działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa;

- podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości;
- zapewnienie schronienia osobom bezdomnym w placówkach zlokalizowanych w sąsiednich gminach oraz pokrycie kosztów ich pobytu.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sosnówka, w zakresie:

- Poprawy efektywności energetycznej, poprzez:
 - zastosowanie energooszczędnego oświetlenia ulic;
 - zastosowanie energooszczędnego oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności publicznej;
 - promowanie wykorzystania energooszczędnego oświetlenia obiektach prywatnych;
 - optymalizację oświetlenia ulic;
 - promocję działań poprawy efektywności energetycznej;
 - wprowadzenie systemu „zielonych zamówień publicznych.
- Termomodernizację budynków użyteczności publicznej
- Wspieranie działań na rzecz inwestycji w OZE w postaci: instalacji solarnych i fotowoltaicznych, montaż kotłów opalanych biomasą, montaż pomp ciepła, realizacje inwestycji w fermy wiatrowe.

Gminny Program Rewitalizacji jest również zgodny z ustaleniami **Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sosnówka** dla sołectw Motwica i Wygnanka stanowiących podobszary rewitalizacji.

6. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.

Kompleksowa rewitalizacja i koncentracja działań na podobszarach rewitalizacji oraz w jego najbliższym otoczeniu stanie się impulsem do wyprowadzenia go z sytuacji kryzysowej oraz ożywienia społeczno-gospodarczego. Planowane działania zdeterminują korzystne przeobrażenia na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni

i gospodarki zapewniając w konsekwencji jego trwały rozwój.

Wizja obszaru rewitalizacji obrazuje stan docelowy w 2030 roku, po przeprowadzeniu zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, zmierzających do odbudowania oraz nadania mu nowych funkcji.

W 2030 roku podobszary rewitalizacji w gminie Sosnówka będą:

Ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i stymulowały rozwój ekonomiczny oparty na współpracy i partycypacji środowisk lokalnych.

Przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom w podobszarach rewitalizacji, szczególnie dotyczącym sfery społecznej, wpłynie na znaczną poprawę jakości życia, co w dalszej kolejności przyczyni się do pozytywnych zmian w obszarach ekonomii, przestrzeni, ochrony środowiska i infrastruktury technicznej. W 2030 roku oba podobszary rewitalizacji w gminie będą terenem intensywnego i zrównoważonego pod względem przestrzennym rozwoju społeczno-gospodarczego, tworzącym przyjazną i atrakcyjną przestrzeń do życia dla mieszkańców, turystów i potencjalnych inwestorów.

7. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ.

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z: celu głównego, celów operacyjnych oraz kierunków działań, które odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Mają one charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki obu wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie gminy Sosnówka. Wszystkie cele rewitalizacji są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i prowadzą do ich rozwiązania. Zostały określone przy udziale społeczności lokalnej mieszkającej w sołectwach, w szczególności ich przedstawicieli tj. sołtysów, radnych. Wszystkie cele rewitalizacji wynikają z celów: *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027*, ponieważ odnoszą się do działań długookresowych i wielokierunkowych, polegających na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy.

Celem głównym Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka jest:

Wyprowadzenie podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz poprawa warunków życia mieszkańców i jakości przestrzeni poprzez eliminację zjawisk wpływających na ich degradację.

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których zostały wyznaczone kierunki działań. Kolejność celów nie stanowi o hierarchii ich ważności lub kolejności wdrażania, są one na tym samym poziomie ważności i zgodnie z zasadą kompleksowości. Warunkiem udanej rewitalizacji jest uwzględnienie wszystkich czynników równocześnie, tj. infrastrukturalnych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Wyznaczone cele rewitalizacji odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są sprecyzowane, mierzalne (do każdego celu został przypisany odpowiedni wskaźnik), atrakcyjne dla społeczności lokalnej podobszarów rewitalizacji tj. sołectw Motwica i Wygnanka, możliwe do zrealizowania i terminowe (zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka do 2030).

W ramach celu głównego zidentyfikowano 3 cele operacyjne:

Cel operacyjny 1. Kształtowanie przestrzeni zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru.

Cel operacyjny 2. Wzmacnianie działań z zakresu włączenia społecznego i rozwoju usług prozdrowotnych.

Cel operacyjny 3. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji lokalnych.

W ramach **celu operacyjnego 1** planuje się realizację przedsięwzięć przeznaczonych do wyprowadzenia wyznaczonych podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego pod względem zagospodarowania przestrzennego i poprawy infrastruktury wpływającej na jakość życia mieszkańców. Obejmują one wszelkie inwestycje mające na celu uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni, w tym poprawę dotychczasowej funkcji obszaru, a także nadanie mu nowych funkcji. Ponadto planuje się realizację zadań, które mają na celu poprawę dostępności mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w tym osób niepełnosprawnych do infrastruktury technicznej. Będzie to możliwe poprzez rewaloryzację oraz odpowiednie kształtowanie przestrzeni publicznej.

Cel operacyjny 2 obejmuje realizację zadań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie aktywności lokalnych społeczności. Ważnymi aspektami w ramach realizowanych przedsięwzięć będą: integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wszelkie działania aktywizujące najmłodszych mieszkańców z podobszarów rewitalizacji, pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców, wspieranie osób niepełnosprawnych oraz aktywizacja seniorów. Ważnym elementem będą działania profilaktyczne i prozdrowotne umożliwiające dostęp do usług szerokiemu gronu mieszkańców.

Wzmocnienie przedsiębiorczości i poprawa lokalnego rynku pracy na podobszarach rewitalizacji będzie możliwe

w wyniku realizacji zadań w ramach **celu operacyjnego 3**. Wyznaczone kierunki działań obejmują: wzmocnienie działalności lokalnych przedsiębiorstw w celu poprawy ich konkurencyjności, promowanie zakładania działalności gospodarczej w celu pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców oraz wspieranie pozyskiwania inwestorów.

Poniższy schemat obrazuje cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.

Cel główny	Wyprowadzenie podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz poprawa warunków życia mieszkańców i jakości przestrzeni poprzez eliminację zjawisk wpływających na ich degradację.		
Cele operacyjne	1. Kształtowanie przestrzeni zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru.	2. Wzmacnianie działań z zakresu włączenia społecznego i rozwoju usług prozdrowotnych.	3. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji lokalnych.
Kierunki działań	1.1 Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.	2.1. Ułatwienie dostępu do usług profilaktycznych i zdrowotnych.	3.1. Stworzenie warunków infrastrukturalnych do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
	1.2. Kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom.	2.2. Aktywizacja i rozwój społeczności poprzez stworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych i działania edukacyjne.	3.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez działania podnoszące kompetencje i kwalifikacje.
	1.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celach turystycznych i rekreacyjnych.	2.3. Poprawa w dostępie do rynku pracy poprzez podniesienie kompetencji osób zagrożonych wykluczeniem	

8. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH I ICH RAMY FINANSOWE.

Na podstawie wyznaczonych celów oraz w procesie konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy określono listę projektów rewitalizacyjnych. Projekty odpowiadają **kryteriom SMART** tj.:

- S - Sprecyzowane** – projekty zawierają sprecyzowany zakres planowanych do realizacji zadań oraz odnoszą się do konkretnego miejsca w podobszarach rewitalizacji,
- M - Mierzalne** – do każdego projektu został określony wskaźnik produktu i rezultatu, przy pomocy którego możliwe będzie zmierzenie stopnia jego realizacji,
- A - Atrakcyjne** – projekty zostały określone z aktywnym udziałem mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w związku z czym są dla nich atrakcyjne,
- R - Realistyczne** – projekty zostały zweryfikowane w kontekście realności ich zrealizowania,
- T - Terminowe** – do każdego projektu określony został planowany termin jego realizacji.

Lista projektów zawiera wszystkie niezbędne informacje na temat przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. podmiot realizujący, lokalizację, tytuł projektu, cel, koncepcję projektu (zakres), szacowana koszt, źródło finansowania i okres realizacji.

8.1. LISTA PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Przedstawiony katalog projektów nie jest zamknięty, nabór projektów do GPR jest ciągły. Na stronie Urzędu Gminy zamieszczono formularz - fiszkę projektową. Wójt Gminy wraz z Komitetem rewitalizacji będzie

podejmował decyzje o włączeniu zaproponowanego projektu zgodnie z postępowaniem opisanym w podrozdziale 11.3. Zasady i tryb aktualizacji programu.

Lp	Podmiot wnoszący	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Koncepcja projektu	Szacunkowy koszt projektu	Źródła finansowania	Okres realizacji projektu
1.	Gmina Sosnówka	Gmina Sosnówka	Kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej w Wygnance	Wygnanka	Projekt zakłada działania inwestycyjne: wymiana elementów konstrukcyjnych, zakup wyposażenia na cele działalności kulturalnej, społecznej i wspierającej rozwój gospodarczy, a także zapewnienie dostępności komunikacyjnej w tym dla osób niepełnosprawnych poprzez budowę ciągów komunikacyjnych.	5,0 mln zł	FELU, NFOŚ, WFOŚ, Budżet gminy	2023-2030
2.	osoba fizyczna / mieszkaniec	Gmina Sosnówka	Poprawa infrastruktury drogowej i zaplecza turystyczno-rekreacyjnego przy zbiorniku w Motwicy	Motwica	Poprawa atrakcyjności i rozwoju podobszaru, wyrównanie szans w dostępie do miejsc czynnego uprawiania sportu oraz rekreacji służących integracji społeczności lokalnej. Możliwość zwiększenia oferty zajęć dla dzieci, stworzenie miejsca organizacji imprez kulturalnych i artystycznych.	1,6 mln zł	PROW, NFOŚ, WFOŚ, Budżet gminy	2023-2030
3.	osoba fizyczna / mieszkaniec	Gmina Sosnówka / GOPS	Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne	Motwica, Wygnanka	Zapewnienie dostępności mieszkańcom podobszarów rewitalizacji w tym w szczególności grup i osób zagrożonych wykluczeniem do różnego rodzaju usługi rehabilitacyjno-leczniczych.	0,8 mln zł	FELU, PFRON, Budżet gminy	2023-2030
4.	Gmina Sosnówka	Gmina Sosnówka / GOPS	Warsztaty przedsiębiorczości	Motwica, Wygnanka	Projekt przyczyni się do wzrostu integracji społecznej oraz poprawę dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców. Szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, prowadzenia i zakładania działalności gospodarczej, mentoring, oraz konsultacje.	400 000 zł	FELU, PROW, Budżet gminy	2023-2030
5.	organizacja społeczna	Gmina Sosnówka / GOPS	Fundusze unijne dla obszarów wiejskich	Motwica, Wygnanka	Wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń.	0,2 mln zł	FELU, PROW, Budżet gminy	2023-2027
6.	organizacja społeczna	Gmina Sosnówka	Wsparcie działalności Kół Gospodyń Wiejskich	Motwica, Wygnanka	Realizacja szkoleń „miękkich” z zakresu: - komunikacja interpersonalna - zarządzanie sobą w czasie - prezentacja i wystąpienia publiczne - rozwiązywanie konfliktów - skuteczne techniki negocjacyjne	0,5 mln	FELU, PROW, Budżet gminy	2023-2030
7.	GOPS	Gmina Sosnówka / GOPS	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Motwica, Wygnanka	Projekt przyczyni się do wzrostu integracji społecznej oraz poprawy dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji oraz usług reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej. Projekt polega na organizacji szkoleń zawodowych, organizacji staży dla osób wykluczonych, długotrwale bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy z celu ich aktywizacji i powrotu na rynek pracy.	0,8 mln zł	FELU, PROW, Budżet gminy	2023-2027
8.	osoba fizyczna / mieszkaniec	Gmina Sosnówka	Stworzenie bazy produktu lokalnego	Motwica, Wygnanka	Zintegrowana promocja produktów lokalnych, w tym usług rekreacyjnych, bazy noclegowej, produktowych.	0,1 mln zł	FELU, PROW, Budżet gminy	2023-2030

9.	Muzeum J. I. Kraszewskiego w Romanowie	Muzeum J. I. Kraszewskiego o w Romanowie / Powiat Bialski	Rewitalizacja zdegradowanych obiektów oraz przestrzeni w zespole pałacowo – parkowym w Romanowie w celu nadania nowych lub przywrócenia pierwotnych funkcji kulturalnych i turystycznych	<p>Głównym celem projektu jest kompleksowe przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Sosnówka poprzez zwiększenie efektywnego wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) w osiąganiu korzyści społeczno-gospodarczych. Głównym zamierzeniem projektu jest rozwój infrastruktury przyczyniającej się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych (m.in. niewystarczającego wykorzystania potencjału turystycznego obszaru, niskiego poziomu przedsiębiorczości, niskim zarobkom mieszkańców i deficytowi miejsc pracy). Zakres projektu obejmuje realizację następujących elementów:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kompleksowa rewitalizacja (roboty restauratorskie i konserwatorskie) zdegradowanego i nieużytkowanego budynku byłej „leśniczówki” (budynek wpisany do ewidencji LWKZ) znajdującego się w obrębie zespołu pałacowo-parkowego w Romanowie w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych społecznych, kulturalnych i turystycznych wraz z zakupem wyposażenia niezbędnego dla potrzeb funkcjonowania obiektu (powstanie nowa przestrzeń wykorzystywana dla realizacji działań kulturalnych, jak również będzie miejscem realizacji oddolnych inicjatyw), - zagospodarowanie terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem (m.in. poprzez rewitalizację starego budynku pomieszczeń technicznych w celu nadania mu nowych funkcji) - rewitalizacja zdegradowanego obiektu ołtarza polowego znajdującego się przy zabytkowej kaplicy znajdującej się w obrębie zespołu pałacowo-parkowego w Romanowie - przeprowadzenie prac restauratorskich i konserwatorskich w Muzeum J.I. Kraszewskiego, - przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych w zabytkowym parku przy Muzeum J.I. Kraszewskiego. -rewaloryzacja zdegradowanego dachu budynku Muzeum J.I.Kraszewskiego w Romanowie. Realizacja projektu przewidziana w ramach kilku etapów, które będą mogły się ze sobą łączyć w zależności pozyskanych źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji. 	5,5 mln zł	FELU, Budżet Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie	2023-2030
----	--	---	---	---	------------	---	-----------

Zgodnie z art. 15 ust. 3. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki i służą one realizacji celów i kierunków działań programu. Przedsięwzięcia takie wymagają uzasadnienia w treści tego programu.

Muzeum J.I. Kraszewskiego w Romanowie jest jedyną rozpoznawalną na terenie gminy Sosnówka atrakcją turystyczną, odwiedzaną rokrocznie przez osoby z różnych stron kraju. Oprócz działalności stricte związanej z funkcjonowaniem muzeum (udostępnianie obiektu dla zwiedzających czy

organizacja wystaw czasowych), prowadzona jest szeroka działalność kulturalno-społeczna. Muzeum, obok GOK w Sosnówce, jednym z głównych organizatorów i animatorów życia kulturalnego gminy (obywając się tu liczne wydarzenia plenerowe, jak np. Noc Świętojańska, organizowane są koncerty, przeglądy artystyczne, konkursy literackie czy zajęcia/warsztaty dla dzieci i młodzieży). Na podkreślenie zasługuje jednocześnie fakt, iż miejscowość Romanów znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Wygnanka. Wszelkie działania przyczyniające się do rozwoju potencjału instytucji kultury, będą przynosiły pozytywne efekty zarówno w zakresie wyznaczonych pod obszarów rewitalizacji, jak i całej gminy Sosnówka. Realizacja zaplanowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie służyła realizacji celów i kierunków działań GPR w następującym zakresie:

Cel operacyjny I. . Kształtowanie przestrzeni zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru
Kierunki działań:

1.1 Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych – planowane przedsięwzięcie będzie dostosowane dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami (m.in. poprzez: likwidację barier architektonicznych, zastosowanie specjalnych oznaczeń w alfabecie Braille'a, zapewnienie pełnej dostępności obiektu)

1.2. Kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom –projekt zakłada stworzenie nowej przestrzeni pozwalającej na realizację różnego rodzaju oddolnych inicjatyw społeczności lokalnej,

1.3 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celach turystycznych i rekreacyjnych – zakres projektu obejmuje rewitalizację zdegradowanego i nieużytkowanego obiektu w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych m.in. funkcje kulturalne i turystyczne – stworzenie niewielkiego zaplecza noclegowego wpływającego na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru; dodatkowo przewiduje poprawę spójności przestrzennej i wizualnej oraz podniesieni atrakcyjności turystycznej obszaru zespołu pałacowo -parkowego dzięki rewitalizacji ołtarza polowego znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowej kaplicy Św. Anny w Romanowie (obecny stan obiektu znacznie obniża odbiór estetyczny i nie nawiązuje w żadne sposób do historycznej) przestrzeni oraz rewaloryzacji zabytkowego parku,

Cel operacyjny 2. Wzmacnianie działań z zakresu włączenia społecznego i rozwoju usług prozdrowotnych

Kierunki działań:

2. Aktywizacja i rozwój społeczności poprzez stworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych i działania edukacyjne- stworzona przestrzeń będzie służyła społeczności lokalnej, w tym wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, będzie wykorzystywana do realizacji oddolnych inicjatyw integrujących wszystkich mieszkańców gminy,

Cel operacyjny 3. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji lokalnych

Kierunki działań:

3.1. Stworzenie warunków infrastrukturalnych do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej – Wzmożony ruch turystyczny pozwoli na dywersyfikację źródeł zarobkowania przez mieszkańców oraz poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Planowanym efektem jest zwiększenie zainteresowania mieszkańców, w szczególności wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, działalnością związaną z obsługą turystów (np. agroturystyka, wytwarzanie naturalnych produktów spożywczych wg. tradycyjnych receptur).

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do ochrony dziedzictwa historyczno-kulturowego obszaru całej gminy Sosnówka, wzmocnienia poczucia zadowolenia mieszkańców z miejsca zamieszkania oraz wzrostu poczucia lokalnej dumy. Kompleksowo zrewitalizowane obiekty i przestrzeń staną się miejscem atrakcyjnym, tętniącym życie i przyciągającym nie tylko okolicznych mieszkańców ale również turystów.

8.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W ramach Programu istnieje możliwość realizacji przedsięwzięć zlokalizowanych poza podobszarami rewitalizacji pod warunkiem spełniania celów programu, w szczególności uzasadnieni wpływu tych przedsięwzięć na obszary rewitalizowane i zdiagnozowane deficyty względnie potencjały ich dotyczące. Wpisanie przedsięwzięcia do Gminnego Programu Rewitalizacji odbywa się na zasadach określonych w podrozdziale 11.3. Zasady i tryb aktualizacji programu.

Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji prowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. Jako pierwsze będą realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej powierzchni lub wyposażenia będą mogły zostać wykorzystane podczas projektów miękkich. Na kolejność realizacji projektów wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji.

Lp.	Cele operacyjne	1 Kształtowanie przestrzeni zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru.			2 Wzmacnianie działań z zakresu włączenia społecznego i rozwoju usług prozdrowotnych.			3 Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji lokalnych.	
	Kierunki działań	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.
1.	Kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej w Wygnance								
2.	Poprawa infrastruktury drogowej i zaplecza turystyczno-rekreacyjnego przy zbiorniku w Motwicy								
3.	Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne								
4.	Warsztaty przedsiębiorczości								
5.	Fundusze unijne dla obszarów wiejskich								
6.	Wsparcie działalności Kół Gospodyń Wiejskich								
7.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych								
8.	Stworzenie bazy produktu lokalnego								
9.	Rewitalizacja zdegradowanych obiektów oraz przestrzeni w zespole pałacowo –parkowym w Romanowie w celu nadania nowych lub przywrócenia pierwotnych funkcji kulturalnych i turystycznych								

9. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ, O KTÓRYCH MOWA W PKT 4, ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Jakkolwiek służą wspólnie realizacji celów programu, to jednak – w wymiarze praktycznym – mogą ze sobą kolidować, merytorycznie lub przestrzennie, osłabiając się wzajemnie albo rodząc problemy w realizacji. A tymczasem działania powinny się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać, choćby z tego względu, aby dowieść wymaganej przez komplementarności. Co więcej wymagają analizy komplementarności pod wieloma względami – komplementarność przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową, źródeł finansowania, a w ich ramach obliuguje do weryfikacji spójności i racjonalności przedsięwzięć. Wskazuje to na złożoność i wagę mechanizmów zapewniania

komplementarności, jeśli weźmie się pod uwagę, że przedsięwzięcia będą miały różnoraki charakter i będą formułowane w różnych momentach czasowych w okresie wdrażania programu.

Dodatkowo przedsięwzięcia w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty, co dodatkowo wzmacniać będzie ryzyko niespójności czy wręcz ich sprzeczności. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji i integracji różnorodnych przedsięwzięć (zarówno „twardych” jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami realizacji.

Zapewnienie komplementarności, integracja działań i przedsięwzięć zostanie zapewniona w gminie Sosnówka w kilku płaszczyznach. Kluczowe znaczenie będzie mieć właściwe przygotowanie poszczególnych przedsięwzięć, obejmujące m.in. szczegółową analizę tego, z którymi przedsięwzięciami dane przedsięwzięcie jest lub powinno być komplementarne, z którym może wchodzić w kolizję, w których przypadkach istnieje ryzyko osłabiania wzajemnych efektów lub negatywnych skutków złej koordynacji. Niewątpliwie w przypadku pojawienia się przedsięwzięcia, które wpisuje się w określone ramy i miałyby zostać uznane za wchodzące w skład programu i objęte jego strukturą zarządzania, powinna nastąpić weryfikacja i ponowne określenie jego komplementarności lub powiązania z innymi przedsięwzięciami. Taka weryfikacja następować może także w przypadku podstawowych przedsięwzięć, gdy zachodzą zmiany w ich kształcie lub zakresie, a także, gdy stwierdzi się, że pierwotna identyfikacja zadań komplementarnych lub powiązanych była niekompletna.

W efekcie poprzez szczegółową analizę przedsięwzięć i powiązanych w drodze uzgodnień dokonywać się będzie doskonalenie kształtu i zakresu projektów, optymalizacja harmonogramów ich realizacji, czy też postanawiać się będzie o obowiązkowej koordynacji technicznej i merytorycznej konkretnych przedsięwzięć na etapie ich wdrażania. Wszyscy uczestnicy tych procesów (pracownicy Urzędu Gminy, pracownicy jednostek organizacyjnych, projektanci i inni zewnętrzni wykonawcy) zobowiązani będą – na zasadzie określenia obowiązków służbowych lub poprzez zobligowanie w treści umowy - do uwzględniania w swych działaniach potrzeby prawidłowej integracji przedsięwzięć.

Osiągnięcie pożądaných efektów w tym zakresie zarówno na etapie przygotowania, jak i późniejszej realizacji muszą bazować na dobrej współpracy osób zaangażowanych we wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć, jak i skutecznej komunikacji z Zespołem ds. Rewitalizacji Gminy Sosnówka. Kluczem do skuteczności działań na rzecz doskonalenia przedsięwzięć (które inaczej będą kolejną uciążliwą i niepotrzebną procedurą) jest rzeczywiste identyfikowanie się uczestników procesu z zasadą partnerstwa, stanowiącą jeden z fundamentów efektywnej rewitalizacji. Tylko w konstruktywnej współpracy wszystkich interesariuszy skutecznie można optymalizować kształt przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Istotnym wyzwaniem organizacyjnym będzie aktywne i skuteczne, a nie powodujące znaczących opóźnień w procesie, włączenie do tych działań ciał kolegialnych, zarówno pochodzących z wyboru (Rada Gminy, Rady Sołeckie podobszarów rewitalizacji). Równie ważne będzie angażowanie mieszkańców. To właśnie mieszkańcy najlepiej znają podobszary podlegające rewitalizacji i najłatwiej mogą wskazać na ryzyko popełnienia błędów przy przygotowaniu przedsięwzięć, które potem obniżą ich efektywność, albo doprowadzą do ryzyka niezadowolenia przyszłych użytkowników.

10. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA.

Wdrażanie zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji jest zasadniczym elementem jego realizacji. Pozyskanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych i zagranicznych umożliwia realizację projektów zaplanowanych w Programie. Sukcesywne wdrażanie i realizacji Programu zapewnia jego efektywność.

Zaprojektowanie systemu zarządzania Programem determinuje efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych podmiotów oraz wzajemne korespondowanie i spójność procedur. Ważne jest również ulokowanie systemu jego zarządzania w funkcjonującym w urzędzie gminy systemie zarządzania.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów Programu jest Urząd Gminy Sosnówka w ramach działania Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Sosnówka. Proces uspołecznienia procesu rewitalizacji zostanie oparty o zasadę partnerstwa i partycypacji, przez zaangażowanie i udział lokalnych partnerów: publicznych, społecznych i gospodarczych.

Do zadań Zespołu ds. realizacji projektu należeć będzie:

- bieżąca obsługa organizacyjna i administracyjna GPR;
- koordynowanie projektu zgodnie z budżetem i harmonogramem;
- nadzór nad finansami – zapewnienie obsługi finansowo-księgowej projektu;
- kontakt z lokalnymi partnerami z sektorów publicznych, społecznych, gospodarczych;
- promocja i bieżąca informacja-prowadzenie konsultacji społecznych;
- koordynowanie wdrażania projektów przewidzianych w programie;

- opracowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych;
- realizacja projektów z zakresu rewitalizacji obszarów zdegradowanych będących w gestii gminy;
- prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji wdrażania projektu;
- pomiar efektywności i aktualizacja zapisów Programu Rewitalizacji.

Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Sosnówka jest komórką organizacyjną umiejscowioną w strukturze Urzędu Gminy, odpowiedzialną za sprawną komunikację i realizację projektu oraz sprawne przeciwdziałanie potencjalnym ryzykom i nieprawidłowościom powstałym przy realizacji GPR. Mając na uwadze całościowy system realizacji procesu rewitalizacji, w sprawach kluczowych zobligowany jest do komunikowania się z interesariuszami. Zapewniony będzie osobisty kontakt członków Zespołu ds. Rewitalizacji w celu omówienia bieżących spraw i podejmowania decyzji oraz reagowania na ewentualne nieprawidłowości. Proces podejmowania decyzji uwzględni będzie opinie wszystkich członków i zostanie oparty o zasadę konsensusu. Funkcję kontrolną wobec Zespołu ds. Rewitalizacji pełnił będzie Wójt Gminy, który dodatkowo będzie uczestniczył w jego spotkaniach i podejmowaniu kluczowych decyzji.

System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące etapy:

- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o wyznaczeniu obszaru rewitalizacji dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka;
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka;
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o sprawie w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji;
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji;
- Przekazanie Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń;
- Opracowanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do Programu, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich niezbędnych pozwoleń;
- Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczenia projektów oraz niezbędnych dokumentów i załączników;
- Realizacja projektów wpisanych do programu zgodnie z terminarzem i harmonogramem;
- Wsparcie beneficjentów w działaniach rewitalizacyjnych;
- Promocja oraz udzielanie informacji dotyczących GPR;
- Monitoring i ewaluacja GPR, według harmonogramów opracowania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich specyfiki;
- Pomiar efektywności Programu w oparciu o przewidziane wskaźniki;
- Aktualizacja Programu o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze rewitalizacji.

Istotnym elementem realizacji procesu rewitalizacji są działania informacyjno – promocyjne, popularyzujące idee programu w celu rozszerzenia grupy potencjalnych odbiorców działań rewitalizacyjnych. Obowiązek realizacji wskazanych prac spoczywa na Zespole ds. Rewitalizacji Gminy oraz Gminie Sosnówka, jako Jednostce Samorządu Terytorialnego.

Skuteczne upowszechnienie i upublicznienie Programu wymaga zastosowania zróżnicowanych instrumentów trafiających do różnorodnych odbiorców. Skutecznymi sposobami włączania interesariuszy w proces wdrażania programu są informacje zamieszczane w lokalnej prasie, w materiałach i broszurach informacyjnych i promocyjnych, a także plakaty informujące o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych. Istotną będzie bezpośrednia prezentacja Programu podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami środowisk lokalnych, organizacjami pozarządowymi. Wykorzystanie strony internetowej Urzędu Gminy pozwoli zainteresowanym na łatwy dostęp do podstawowych informacji o GPR oraz aktualnym zaawansowaniu jego realizacji. Inicjowanie współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi ułatwi regularne sporządzanie informacji z przebiegu jego realizacji.

II. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.

II.1. MONITORING PROGRAMU

Monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji to systematyczne i ciągle zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania Programu na potrzeby jego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Proces ten dostarcza niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów.

Wójt Gminy Sosnówka, jako podmiot zarządzający wdrażaniem GPR, odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na swoim terenie. Dlatego szczególnie ważnym elementem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy cele rewitalizacji są osiąmane oraz w jakim stopniu. Pozwoli to również na dokładne monitorowanie postępów GPR i ewentualne korygowanie niedociągnięć. Poza tym istotne jest zachowanie trwałości podejmowanych działań, a nie skupianie się na rozwiązaniach tymczasowych i nietrwałych.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji jest Wójt Gminy, który jest wspierany przez pracowników Urzędu Gminy i jednostki organizacyjne. Bardzo istotną rolę w procesie społecznego monitorowania realizacji GPR będą pełnili sołtysi sołectw wchodzących w skład podobszarów rewitalizacji, którzy przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Proces monitorowania obejmuje zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów, ich raportowanie, a następnie interpretowanie informacji opisujących postęp i efekty realizowanego zadania. Obejmuje także okresowe i końcowe sprawozdania z realizacji projektów.

Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych będzie się odbywało na trzech poziomach:

- **wskaźniki produktu** na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 8.1. Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych,
- **wskaźniki rezultatu** na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 8.1. Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych,
- **wskaźnik oddziaływania** dla Programu rewitalizacji na poziomie celu głównego i celów operacyjnych.

Zestaw wskaźników monitorujących realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnówka wraz ze źródłem pozyskania danych zawiera Załącznik nr 3.

Aby najpełniej odzwierciedlić poprawę sytuacji na podobszarachskazanych do rewitalizacji należy porównać wskaźniki otrzymane na początku tego procesu ze wskaźnikami uzyskanymi na kolejnych etapach oraz po jego zakończeniu.

Przyjęty system monitorowania jest podstawą do efektywnej ewaluacji i aktualizacji GPR w przypadku, gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów. Systematyczna ocena i aktualizacja umożliwi dostosowywanie założeń Gminnego Programu Rewitalizacji do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej. Ze względu na bardzo ważną rolę mierników diagnostycznych istotne jest uwzględnienie w zasadach monitorowania wskaźników będących podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a także wyznaczających ramy dla działań rewitalizacyjnych. W związku z tym prowadzone będą cykliczne badania (raz na 12 miesięcy) wskaźników diagnostycznych wskazanych w analizie wielokryterialnej. Źródłem danych do badań będą ogólnodostępne statystyki publiczne – GUS, PUP, Komenda Policji, Urząd Gminy, GOPS. Cykliczne pozyskiwanie mierników oraz obliczenie wskaźników będzie się odbywać zgodnie z metodologią zastosowaną w diagnozie – analizie wielokryterialnej.

II.2. ZASADY, TRYB I METODY PRZEPROWADZENIA EWALUACJI

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sosnówka to dokument otwarty, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu

Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów rewitalizowanych podobszarów z jednoczesnym uwzględnieniem celu głównego Programu i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko projektów zapisanych do realizacji w Programie Rewitalizacji. Ewaluacja GPR będzie służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników monitorujących, a przez to stopnia wdrożenia całego Programu. Określi trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb, oraz pozwoli ocenić efekty i korzyści z ich wdrożenia. Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sosnowka opiera się na 3 ocenach:

- **ex-ante (przed realizacją GPR)**– uznać można, że ocenę taką przeprowadzono na etapie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji, zaś harmonogram projektów sporządzono w oparciu o lokalne potrzeby oraz analizę zgłoszonych fiszek projektowych,
- **on-going (w trakcie realizacji GPR)**– ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji, system monitorowania i kontroli powinien być ukierunkowany na analizę postępów w realizacji Programu i kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań,
- **ex-post (po zakończeniu realizacji GPR)**– w jej ramach po zakończeniu realizacji GPR przez kolejne pięć lat, w systemie rocznym sporządzane będą raporty celem weryfikacji rzeczywistych i planowanych wskaźników rezultatu i oddziaływania.

W raporcie ewaluacyjnym należy wziąć pod uwagę następujące kryteria ewaluacyjne: trafność, skuteczność, efektywność (przy ewaluacji on-going) oraz skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość (przy ewaluacji ex-post). Wójt Gminy oceniając realizację Gminnego Programu Rewitalizacji będzie brał pod uwagę 5 kryteriów:

- trafność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele GPR odpowiadają potrzebom i priorytetem wskazanym w odniesieniu do podobszarów rewitalizacji,
- skuteczność – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie GPR zostały osiągnięte,
- efektywność – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” GPR,
- użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie GPR odpowiada potrzebom grup docelowych,
- trwałość – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem GPR będą trwać po zakończeniu jego wdrażania.

Wszelkie dokumenty ewaluacyjne, sprawozdania z realizacji inwestycji oraz sprawozdania okresowe realizacji Programu Rewitalizacji będą adresowane do Wójta i Komitetu ds. Rewitalizacji.

Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami GPR a jego rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione, natomiast końcowy raport ewaluacyjny będzie publicznie dostępny w tym poprzez umieszczenie na stronie internetowej gminy – <https://www.sosnowka.pl>(wersja elektroniczna) oraz wyłożony do wglądu w sekretariacie Urzędu Gminy (wersja papierowa).

11.3. ZASADY I TRYB AKTUALIZACJI PROGRAMU

Proces rewitalizacji ze względu na długoletni wymiar, będzie podlegał wpływowi czynników zewnętrznych w tym niezależnych do jednostki samorządu, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takiej konieczności.

System monitorowania i ewaluacji będzie podstawą do podjęcia działań naprawczych i aktualizacji Programu Rewitalizacji w przypadku, gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego zadania/zadań, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Ponadto, w przypadku wystąpienia nagłych zmian w otoczeniu wpływających na GPR, może nastąpić aktualizacja nadzwyczajna. Wprowadzenie poprawek i aktualizacji dokumentu będzie każdorazowo wymagało uchwalenia zmian przez Radę Gminy wraz z ich uzasadnieniem merytorycznym, tak by Program mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne.

Na etapie realizacji GPR mogą być włączani dodatkowi partnerzy (zarówno nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących w Programie), pod warunkiem spełniania celów i założonych wskaźników. Ze względu na ograniczone zasoby finansowo-rzeczowe (ograniczony budżet i potencjał instytucjonalno-organizacyjny) projekty, które zostaną dopisane do Programu, muszą być zgodne z politykami i programami lokalnymi,

regionalnymi, krajowymi i europejskimi oraz z wynikać ze zidentyfikowanych pilnych potrzeb społeczności lokalnej, jak również wywierać pozytywny wpływ na osiągnięcie spójności przestrzennej i społeczno-gospodarczej. Dodatkowo będzie prowadzona obserwacja przedsięwzięć zgodnych z celami Programu, podejmowanych przez mieszkańców i organizacje pozarządowe samodzielnie lub z wykorzystaniem różnych źródeł wsparcia. W ramach kierunków działań prowadzone będą konsultacje dla mieszkańców, przez pracowników gminy. Założono również świadczenie pomocy doradczej w ramach grup samopomocowych mieszkańców, tak aby obopólnie mogli wymieniać między sobą usługi.

Procedura okresowej aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące kroki:

- Zainteresowane podmioty, działające na podobozarach wskazanych do rewitalizacji w ramach GPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Urzędu Gminy Sosnówka lub zgłaszają karty projektu umieszczone na stronie internetowej gminy.
- Wójt Gminy wraz z Komitetem ds. Rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do GPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji, Wójt Gminy przy współpracy z Komitetem ds. Rewitalizacji podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

W celu przejrzystości GPR dla wszystkich zaangażowanych instytucji oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy w postaci rejestru zmian.

12. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH.

Gmina Sosnówka nie posiada lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego tym samym brak odniesienia się ustawowego obowiązku posiadania Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym (skrót. WPGMZG). Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są spójne z treścią GPR i nie wymagają zmian bądź aktualizacji.

Tabela 14. Wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Sosnówka.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	Program ochrony środowiska dla Gminy Sosnówka	2004 - 2015	Nieaktualny, wymaga wykonania zgodnie z Art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. - Dz.U. 2022 poz. 2556)
2.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sosnówka	2013 - bezterminowo	Aktualny, nie wymaga zmian
3.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sosnówka	2015 - bezterminowo	Aktualny, nie wymaga zmian
4.	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Sosnówka	2016 - bezterminowo	Aktualny, nie wymaga zmian
5.	Gminny program przeciwdziałania przemocy rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Sosnówka na lata 2018-2024	2018 - 2024	Aktualny, nie wymaga zmian
6.	Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sosnówka	2019 - 2032	Aktualny, nie wymaga zmian
7.	Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Sosnówka na lata 2021-2027	2021 - 2027	Aktualny, nie wymaga zmian
8.	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych oraz uzależnień behawioralnych na lata 2022-2025	2022 - 2025	Aktualny, nie wymaga zmian
9.	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Sosnówka	corocznie	Aktualny (aktualizacja coroczna), nie wymaga zmian

13. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.

Na obszarze rewitalizacji w Gminie Sosnówka składającym się z dwóch podobszarów: 1 - Motwica oraz 2 - Wygnanka nie będzie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mówią art. 25 do art. 36 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

14. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Nie stwierdza się sprzeczności pomiędzy treścią GPR, w tym planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi, ustaleniami zawartymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sosnówka²¹ oraz zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sosnówka²².

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Sosnówka w województwie lubelskim.....	5
Rysunek 2. Obszar rewitalizacji w podziale na podobszary.....	8
Rysunek 3. Schemat metodologiczny.	9
Rysunek 4. Mapa form ochrony przyrody.....	20
Rysunek 5. Użytki leśne na terenie gminy.....	20
Rysunek 6. Obszary zagrożone suszą (łącznie – rolniczą, hydrologiczną, hydrogeologiczną).	21

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane podobszarów rewitalizacji.....	7
Tabela 2. Wskaźniki analityczne.....	10
Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Sosnówka w latach 2017 - 2021.....	12
Tabela 4. Wskaźnik syntetyczny - Bezrobocie.....	13
Tabela 5. Wskaźnik syntetyczny - Problemy społeczne.....	14
Tabela 6. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Sosnówka w latach 2017 - 2021.	15
Tabela 7. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.....	15
Tabela 8. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.....	16
Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Sosnówka w latach 2017-2021.	18
Tabela 10. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.	18
Tabela 11. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.	21
Tabela 12. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.....	23
Tabela 13. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.....	24
Tabela 14. Wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Sosnówka.	39

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000.

Załącznik nr 2. Lista wskaźników monitorujących na poziomie projektów i programu.

²¹ Uchwała Nr XXI/128/2013 Rady Gminy Sosnówka z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sosnówka.

²² Uchwała Nr IV/19/2015 Rady Gminy Sosnówka z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sosnówka.